

**पाटबंधारे प्रकल्पांच्या देखभाल दुरुस्तीची कामे करताना
निविदा काढण्यासाठी धरावयाचे घटक**

महाराष्ट्र शासन,
जलसंपदा विभाग,
शासन निर्णय क्र. देवू २००७/(७५५/०७)/सिंव्य(कामे),
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक :- ११ फेब्रुवारी जानेवारी २००८

प्रस्तावना :

विविध पंचवार्षिक योजनांतर्गत राज्यामध्ये मोठी गुंतवणूक करून मोठ्या प्रमाणावर पाटबंधारे प्रकल्पांची निर्मिती झाली. जास्तीत जास्त क्षेत्राला सिंचनाचा लाभ व्हावा हा त्यामागचा उद्देश आहे. अशा प्रकल्पांचा पूर्णांशाने लाभ व्हावा यासाठी प्रणालीची देखभाल व दुरुस्ती चांगल्या प्रकारे होणे आवश्यक आहे. तथापि निर्मित सिंचन व्यवस्थेची देखभाल व दुरुस्ती समाधानकारक होत नाही असा अनुभव आहे. राज्यातील पूर्ण झालेल्या पाटबंधारे प्रकल्पांच्या देखभाल व दुरुस्तीची कामे हाताळताना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडून अशा कामांचे लहान लहान खंड पाडून ती कामे कंत्राटदारांना दिली जातात असे निदर्शनास आले आहे. वेगवेगळे कंत्राटदार काम करीत असल्यामुळे गुणवत्तेमध्ये एकजिनसीपणा राहत नाही. तसेच निविदांची संख्या वाढल्यामुळे विभागीय कार्यालयातील त्यांच्या संनियंत्रणाचा व लेखा विषयक कामाचा व्याप वाढतो. एकंदरीत कामाचे तुकडे पाडल्याने किंवा छोट्या निविदा केल्याने देखभाल व दुरुस्तीच्या कामाची परिणामकारकता कमी होते. परिणामी सिंचनावर प्रतिकूल परिणाम होतो.

पाणी वापर सहकारी संस्थाना हस्तांतरण करण्यात येणा-या क्षेत्रातील हस्तांतरणपूर्व कामांची स्थिती अशी आहे : राज्यातील मोठ्या, मध्यम व लघु प्रकल्पावर मोठ्या प्रमाणात सहकारी पाणी वापर संस्था स्थापन झालेले आहेत. तसेच ब-याच ठिकाणी दुरुस्ती करून न देता सिंचन व्यवस्थापनासाठी संस्थेकडे क्षेत्र देखील हस्तांतरित करण्यात आले आहे. सद्यस्थितीत अशा संस्थेच्या कार्यक्षेत्रातील हस्तांतरण पूर्व दुरुस्तीची कामे ही देखभाल दुरुस्तीच्या उपलब्ध निधीतून केली जातात.

तथापि शासनाच्या अशा निदर्शनास आले की, संस्थेच्या कार्यक्षेत्रातील कांही कामे केली जातात व कांही कामे केली जात नाहीत. त्यामुळे कोणत्याच संस्थेच्या कार्यक्षेत्रातील कामे पूर्ण होत नाहीत व त्यामुळे पूर्णपणे हस्तांतरण होत नाही. त्यामुळे अशा ठिकाणी देखभाल दुरुस्तीचे काम संस्था करत नाहीत. अंशतः हस्तांतरणपूर्व कामे केल्यामुळे शासनातर्फे देखभाल दुरुस्ती करण्यात अडचणी येतात. तसेच पूर्वी केलेली हस्तांतरणपूर्व कामे, कालांतराने संपूर्ण काम होण्यापूर्वीच नादुरुस्त होतात. त्यामुळे तीच कामे परत परत केली जातात.

या पार्श्वभूमीवर पाटबंधारे प्रकल्पांच्या देखभाल दुरुस्तीच्या कामांच्या निविदा काढण्यासाठी कोणता घटक धरावयाचा या विषयी आदेश काढण्याचे विचाराधीन होते.

शासन निर्णय :

१. देखभाल दुरुस्तीसाठी उपलब्ध केल्या जाणा-या निधीतून कांही विवक्षित निधी हस्तांतरणपूर्व कामासाठी राखून ठेवावा. या निधीतून काम करण्यासाठी, कांही संस्थांची निवड करावी. अशा निवड केलेल्या संस्थेच्या कार्यक्षेत्रातील प्राधान्य क्रम -१ ची सर्व कामे एकाच वेळी करणे बंधनकारक राहिल. एका उपविभागातील अशा निवडलेल्या सर्व संस्थांच्या हस्तांतरणपूर्व कामासाठी (प्राधान्य क्रम १ ची सर्व कामे) एकच निविदा काढावी. तथापि प्रत्येक संस्थेसाठी कंत्राट व्यवस्थापन समिती स्वतंत्र राहिल. सारांश, हस्तांतरणपूर्व दुरुस्तीसाठी उपविभाग हा घटक राहिल.

२. पाटबंधारे प्रकल्पांच्या देखभाल दुरुस्तीच्या कामांच्या (२७०१-मोठे प्रकल्प, २७०१(०३) - मध्यम प्रकल्प व २७०२-ल पा योजना या लेखाशीर्षाखालील करावयाची सर्व कामे) निविदा काढण्यासाठी खालीलप्रमाणे घटक अवलंबण्यात यावेत. (अ.क्र. १ येथे नमूद केलेली कामे वगळून).

- i) **मोठे प्रकल्प** - सिंचन उप विभाग : एका उपविभागातील देखभाल व दुरुस्तीच्या सर्व कामांसाठी एका आर्थिक वर्षासाठी एकच निविदा.
- ii) **मध्यम प्रकल्प** - एका प्रकल्पाच्या देखभाल दुरुस्तीसाठी एक निविदा.
- iii) **लघु प्रकल्प व** - सिंचन उप विभाग : एका उप विभागात असलेल्या एका तालुक्यातील सर्व ल पा योजनांच्या **साठवण तलाव** (को.प.बं. वगळून) देखभाल दुरुस्तीच्या कामासाठी एका आर्थिक वर्षासाठी एक निविदा.
- iv) **को. प. बंधारे** - सिंचन शाखा : एका शाखेकडे असलेल्या एका तालुक्यातील सर्व को.प.बंधाऱ्यांची देखभाल दुरुस्ती तसेच बर्गे काढणे, घालणे, बर्गे दुरुस्ती, रंगरंगोटी इ. सर्व कामांसाठी एका आर्थिक वर्षासाठी एक निविदा.

पाटबंधारे प्रकल्पांच्या देखभाल दुरुस्ती या लेखाशीर्षाखाली करण्यात येणाऱ्या सर्व स्थापत्य कामांचा (उदा. धरणे, कालवे, वितरणप्रणाली, बांधकामे इ. स्थापत्य कामे, कालवा द्वारे , ल.पा.योजनांची शीर्ष नियामके व विशेष दुरुस्ती इ.) समावेश असेल.

३. यांत्रिकी कामासाठी व विद्युत कामासाठी (स्पीलवे क्रेस्ट गेट्स, स्लुइस गेट, व्हॉल्वस, इ .) स्वतंत्र निविदा

काढण्यास हरकत नाही.

४. पुरवणी मागणीद्वारे किंवा इतर कारणामुळे देखभाल दुरुस्तीच्या कामांना अतिरिक्त निधी उपलब्ध झाला

असेल व अशा वेळी नव्याने निविदा काढावयाची गरज असेल तरी सुध्दा वर अ.क्र. १ व २,३ येथे नमूद केलेल्या घटक निहायच निविदा काढाव्यात.

५. अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये (उदा. कालवा फुटी, बांधकामे कोसळणे, अतिवृष्टीच्या काळात) कालव्याच्या तुटफूटीची दुरुस्तीसाठी अधीक्षक अभियंता यांच्या मान्यतेने निविदांचा घटक ठरवून निविदा काढण्यात यावी.

६. दोन किंवा अधिक घटक एकत्रित करून निविदा काढण्याविषयी (निविदा रक्कम कमी असल्यास, कामाच्या

दृष्टीने सोयीचे असल्यास, स्पर्धात्मक निविदा किंमत येण्यासाठी) अधीक्षक अभियंता निर्णय घेवू शकतात.

७. प्रापण सूची मंजूर करताना (मुख्य अभियंता/अधीक्षक अभियंता) यांनी या आदेशांचे काटेकोर पालन होईल

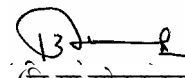
याची दक्षता घ्यावी. तसेच निविदा काढताना कार्यकारी अभियंता यांनी सुध्दा या निर्णयाचे उल्लंघन होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

८. वर नमूद केलेल्या घटकांचे, घटक निहाय कामाचे तुकडे पाडण्यास (break -up) अधीक्षक अभियंता/ मुख्य अभियंता स्तरावरून मान्यता देऊ नये.

प्रस्तुत आदेशाची अंमलबजावणी तात्काळ सुरु होईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०२११३११३२००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(दि.मा.सोनवलकर)
शासनाचे उप सचिव

प्रत,

स्वीय सहायक, मा.मंत्री, जलसंपदा (मकृखोविम वगळून), मंत्रालय, मुंबई
स्वीय सहायक, मा.मंत्री, मकृखोविम, मंत्रालय, मुंबई
स्वीय सहायक, मा.राज्यमंत्री, जलसंपदा, मंत्रालय, मुंबई
मा. अध्यक्ष/सभापती (विधानसभा/विधान परिषद) विधानमंडळ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर
महालेखापाल (लेखा परिक्षा), मुंबई/नागपूर
प्रधान सचिव (वित्तीय सुधारणा), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
स्वीय सहायक, सचिव (जलसंपदा), मंत्रालय, मुंबई

स्वीय सहायक, सचिव (लाक्षेवि), मंत्रालय, मुंबई,
कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे
कार्यकारी संचालक, गोदावरी-मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद
कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर
कार्यकारी संचालक, तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगांव
कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे
महासंचालक, संकल्पन, प्रशिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नाशिक
महासंचालक, जल व भूमी व्यवस्थापन संस्था, औरंगाबाद
सर्व मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग
सर्व मुख्य अभियंता व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व अधीक्षक अभियंता व अधीक्षक अभियंता व प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, जलसंपदा
विभाग
सर्व अधीक्षक अभियंता व उप सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सर्व कार्यकारी अभियंता व अवर सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
ग्रंथालय, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
सर्व कार्यकारी अभियंता, जलसंपदा विभाग
प्रत, सिव्य(कामे) संग्रहार्थ.